

in omgekeerde richting volbrengt. Van den zomer had ik echter een exemplaar uit Leuvenum, dat dit werkelijk deed, zonder den reuzenzwaai. Dit diertje heb ik herhaaldelijk op alle drie methoden in de normale positie zien komen, wanneer het op den rug werd gelegd, een virtuoos dus in het omkantelen.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Acarologische Aanteekeningen LII.

Genus *Porrhostaspis* Jul. Müll.

LATREILLE stelde in 1795 het genus *Parasitus* voor met *Acarus coleoptratorum* L. (*fucorum* DE GEER) als Type, eene soort met „gedeeld rugschild”.

JUL. MÜLLER brengt (in Lotos, Febr. 1859, p. 28) alle „Plattenmilben mit getheiltem Schilde” samen in een genus *Porrhostaspis*. Derhalve is dit genus synoniem met *Parasitus* LATR. 1795.

Genus *Gamasus* Jul. Müll.

LATREILLE, het 4e deel bewerkend van de „Nouvelle Édition” van CUVIÈR's Règne Animal, 1829, brengt *Acarus marginatus* HERM. en *Acarus testudinarius* HERM. samen in een genus *Macrocheles*. Beide zijn *Parasitidae* met „ongedeeld rugschild”.

JUL. MÜLLER stelt (in Lotos, Febr. 1859, p. 29) voor den naam *Gamasus* te gebruiken voor „Plattmilben mit ungetheiltem Schilde”. Derhalve is dit genus synoniem met *Macrocheles* LATR. 1829.

Parasitus japeti nov. sp.

Verwant aan *Par. coleoptratorum* (L.) (= *fucorum* DE GEER), *Par. talparum* OUDMS. en *Par. obsesus* BERL. — *Par. talparum* is 1 mm. lang, *coleoptratorum* eveneens, *obsesus* 1.1, terwijl *japeti* 1838 μ lang is. Notocephale 675 μ lang, 850 μ breed; notogaster 475 μ lang, 625 μ breed; pooten 1925 resp. 1350, 1350 en 1875 μ lang. De haartjes op de weeke huid

rondom de notogaster zijn geen kleine borsteltjes maar langere en slappere borstels. — Op *Heliocoprís jâpetus*, Abessinië, Dr. DE MEIJERE.

G a m a s u s b a d i u s K o c h.

Deze kenmerkt zich hierdoor: „das zweite Paar” (Beine) „ziemlich dick; ... auf der Spitze der Schenkel des zweiten Paares eine stärkere, längere und gekrümmte Borste”. (KOCH, Deu. Cru. Myr. Ara. 26. 9),

Derhalve is deze niet identiek met de *Macrocheles*-soort, door BERLESE (Aca. Myr. Sco. Ita. 52. 3) *Holostaspis badius* genoemd en door hem identiek geacht.

Is deze soort een *Macrocheles*?

M a c r o c h e l e s c a r i n a t u s K o c h.

KOCH (Deu. Cru. Myr. Ara. 24. 16) noemt deze soort aldus, omdat zij gekenmerkt wordt door: „dorso carinatus, setis utrinque duabus clavatis humeralis”.

Duitsche tekst: „hinter” (lees: an) „den Schultern zwei kurze an der Spitze etwas kolbig verdickte Borsten, die vordere etwas kürzer als die hintere; auf dem Rücken eine kielartige Erhöhung der Länge nach”.

Derhalve is deze niet identiek met de *Macrocheles*-soort door BERLESE (Aca. Myr. Sco. Ita. 52. 3) *Holostaspis badius* genoemd en door hem met *carinatus* identiek gesteld.

Ik heb de echte *carinatus* eindelijk gevonden in materiaal, door Pater WASSMANN verzameld in nesten van *Lasius fuliginosus* te Exaeten, V, 1895, en door Mr. UYTENBOOGAART in graanstof te Rotterdam, VII, 1911. Faunae novae species.

Diagnose. ♀ Behalve door de kiel (die bij droge preparaten zeer duidelijk is, bij in lijm, glycerine, balsam etc. liggende individuen bijna onzichtbaar wordt), onderscheidt zich deze soort door korte, dikke veerharen zoowel aan idiosoma als aan pooten (waarvan echter slechts 2 aan elken schouder met een zakloupe zichtbaar zijn; alle andere zijn slechts waarneembaar met sterke vergrootingen en gunstige belichting), door een paar gladde haartjes naast de vertikaal-

haren, door 2 dwarsrijen van 4 gladde haartjes op het midden van den rug, door 3 achter elkaar geplaatste paren gladde haartjes op den achterrug, door 7 paar gladde haartjes aan den achterrand (van peritrema naar peritrema), door een epistoom dat het meest lijkt op dat van *T. terreus* (vide BERLESE Aca. Myr. Sco. Ita. 44, 2 et 52, 1 c) en dat van *M. montivagus* (vide ibidem 44, 4) en door de ambulacra II, III en IV: naast de klauwen zijn twee lapjes, ieder met 4 fijne haartjes, die voorbij de klauwen steken (iets wat ik nog nooit bij *Acari* aantrof!)

Macrocheles latus (C. L. Koch).

Ziehier de naam, dien men geven moet aan de soort, die BERLESE „*badius*” noemde (Aca. Myr. Sco. Ita. 52. 3). Zie ook OUDEMANS in Tijds. Ent. v. 43, p. 130, t. 6 f. 9—17, 1900). — KOCH beeldt haar af in zijn Deu. Cru. Myr. Ara. 39. 16. Dat de vertex hier spitsiger geteekend is dan in werkelijkheid het geval is, komt, omdat KOCH meestal epistoom en idiosoma aan elkaar teekent.

Genus Neopodocinum Oudms.

Dit genus is na verwant aan *Macrocheles* LATR., want de pooten I eindigen niet in ambulacra en femur III is dorsaal voorzien van een mes- of bijlvormig haar.

Neopodocinum rhinolophi nov. sp.

Protonympha. Lang 972 μ ; rugschild 820 μ . Kleur goudoker. Breed, vóór de schouders driehoekig; zijden bijna evenwijdig, achter cirkelrond. Schild voor de schouders driehoekig en bijna samenvallend met het idiosoma, achter de schouders eirond, tusschen coxae III en IV ter weerszijde met een diepe kerf (rudiment van grens tusschen notocephale en notogaster), welke echter weder met chitine (niet met weeke huid) gevuld is. Haartjes uiterst klein, bijna onzichtbaar. Epistoom *Euiphis*-achtig. Tarsus II dorsaal met 7 krachtige doorns. Femur III met T-vormig haar. Sternimasternaalschild breed driehoekig; de 3 sternaal-haarparen betrekkelijk lang; het metasternaalpaar uiterst klein. — Op *Rhinolophus*

sp., Khandala, Bombay, 25, 10, 1911. Pater ASSMUTH leg., Pater H. SCHMITZ (Sittard) ded.

Genus *Holostaspis* Kol.

KOLENATI stelt (Wien. Ent. Mon. schr. v. 2, n. 3, p. 87, 1858) voor eene Parasitide, die hij op *Formica rufa* vond, een nieuw genus *Holostaspis* voor. Die nieuwe Parasitide is echter de latere *Oolaclaps oophilus* (WASM.). Derhalve is *Holostaspis* KOL. 1858 synoniem met *Oolaclaps* BERL. 1904; deze laatste naam valt dus.

Holostaspis isotricha Kol.

KOLENATI beschrijft l. c. p. 87 genoemde soort en beeldt haar vrij goed af. Deze soort is niets anders dan de latere *Oolaclaps oophilus* (WASM.).

Men zou de opmerking kunnen maken, dat KOLENATI aan de ventrale zijde achter coxae IV eene ronde opening teekent, die niet aanwezig is bij *Oolaclaps oophilus* WASM. KOLENATI heeft deze „Geschlechtsöffnung” echter gefantaseerd! Ik staaf deze bewering door de mededeeling, dat KOLENATI op de volgende bladzijde (p. 88) een parasiet van *Muscardinus avellanarius* beschrijft: „Geschlechtsöffnung zwischen dem dritten Fusspaare”, en hij beeldt af . . . eene *Microtrobidium*-larve! (sic! risum teneatis amici!) met dezelfde ronde opening als zijn *Holostaspis isotricha*!

Gelukkig beeldt KOLENATI ter identificatie nog een gekerfd haar van zijn *isotricha* af. Ik bezit *Laelaps oophilus* in aantal, mij door Pater WASMANN welwillend afgestaan en kon mij van de juistheid van KOLENATI's afbeelding overtuigen.

BERLESE's beschrijving (in Redia, v. 1, p. 428): „Pilis corporis simplices, in postremo corpore tamen validiores, longi” en (l. c. p. 429) „pilis . . . in extremo margine postico vere longis, subspiniformibus” is beslist foutief. KOLENATI heeft derhalve de lange haren van den achterrug beter bestudeerd dan BERLESE.

Euiphis rufus nov. sp.

♀. Lang 515, breed 352 μ ; volmaakt elliptisch; licht-okergebrand (FABER 43). Epistoom halfweg met bijna cirkelronde

verbreeding; rugrand met eenvoudige borstels; het derde sternaalborstelpaar is kort, krachtig, mesvormig, rood en mediaad gericht; een dergelijke borstel siert ook coxae II en III. Buiten de peritremataalschilden bevindt zich achteraan nog een schildje. — Op een *Chiropteron*, Khandala, Bombay, 1911, ASSMUTH leg., H. SCHMIDT ded.

Hypoaspis spirostrepti nov. sp.

Verwant aan? Meer dan 1 mm. lang, bruin tot roodbruin. De gestalte doet denken aan *Hypoaspis stabularis* C. L. KOCH, maar na eenig onderzoek vallen de volgende verschillen op, die duidelijk doen zien, dat deze soort in het geheel niet aan *H. stabularis* verwant is.

Epistom breed, zelfs over de palpen uitgebreid, voorrand drielobbig, elke lob gladrandig cirkelrond. Rug spaarzaam behaard. Eén groot ovaal rugschild; de zgn. „weeke huid” rond dit schild is zelf ook donker getint en hard; men kan dus van een *c i r c u m d o r s a l e* spreken. De malae internae hypostomatis zijn tot één lange middenslip vergroeid; de malae externae groot, membraneus; het labrum gewoon; de paralabra klein. Sternum flink, trapezoidaal, als bij *H. cossi* DUG., *H. holaspis* OUDMS., *H. lubrica* OUDMS. Genitaalschild klein, cirkelrond. — Op *Spirostreptus* sp. uit Duitsch Oost-Afrika, levend in het Insectarium van Natura Artis Magistra te Amsterdam door den heer R. POLAK buit gemaakt.

Liponyssus javensis nov. sp.

Verwant aan *L. musculi* C. L. KOCH.

Nympha I. 500 μ lang. Verschilt van *L. musculi* Nph. I door de dikkere pooten, het grootere, liggend, breed-elliptische achterrugschildje, waarop 3 paar dikke evenlange en 1 paar uiterst kleine borstels, en door het bezit van 6 (niet 4) intermediaire schildjes.

Femina. 492 μ lang. Verschilt van *L. musculi* ♀ door hare grootere breedte, door de grootere breedte der beide rugschilden, door de dikkere pooten, door de dorsaal eindigende peritremata, en door het sternale, dat aan den achterrand niet sterker gechitiniseerd is.

Mas. 360 μ lang. Verschilt van *L. musculi* ♂ door dat

het lange ventrale schild vlak achter coxae IV dwarsgedeeld is (als bij *L. lepidopeltis* KOL.); coxa III voor-distaal den zonderling gevormden doorn mist; het rugschild breeder is; de peritremata dorsaal eindigen.

Op een *Chiropteran*, Malang, Java, Dec. 1912, BUITENDIJK; op een *Chiropteran*, Khandala, Bombay, 1911, ASSMUTH.

Opmerking. Op dit laatste *Chiropteran* bevonden zich ook massa's *Lip. musculi* C. L. KOCH in alle ontwikkelings-toestanden; waarmee tevens bewezen is, dat *javensis* niet is een lokaalvariteit van *musculi*.

Anoetus sapromyzarum Dufour 1839.

Verwant aan *dugèsi* CLAP. — Nympha II (hypopus). 170—200 μ breed-eivormig; het hypostoom steekt voor de helft voorbij den voorrand van het prosoma. Achter het lepelvormig kleefhaar van poot I en achter het lancetvormig kleefhaar van poot II vindt men nog een naar boven gericht lancetvormig haar. Sternum en epimera II bereiken niet epimera III, die met elkaar twee \frown vormen. — Rotte hyacintbol. Wageningen (*Faunae nova species*) en achter boombast, San Remo.

Anoetus insularis nov. sp.

Verwant aan *dugèsi* CLAP. Nympha II (hypopus). 170 μ elliptisch, breed; het hypostoom onzichtbaar. Achter het lepelvormig kleefhaar van poot I en achter het lancetvormig kleefhaar van poot II vind ik een onduidelijk, klein, naar buiten gericht lancethaar. Sternum en epimera II bereiken niet epimera III, die elkaar niet bereiken. — Eiland Terschelling; Aug. 1912; Dr. MAC GILLAVRY. *Faunae nova species*.

Anoetus maritimus nov. sp.

Verwant aan *dugèsi* CLAP. Nympha II (hypopus). 173 μ breed-eivormig; het capitulum en het hypostoom reiken beide voorbij den voorrand van het prosoma. Achter het lepelvormig kleefhaar van poot I geen extra haar; achter het zeer smal, lancetvormig kleefhaar van poot II

een ongesteeld bladvormig zijwaarts gericht haar. Sternum kort; epimera II bereiken epimera III, die te zamen één \curvearrowright vormen. — Eiland Terschelling; Aug. 1912; Dr. MAC GILLAVRY. *Faunae nova species.*

Anoetus litoralis nov. sp.

Verwant aan *banjuwangicus* OUDMS., *dugèsi* CLAP, en de bovengenoemde 3 soorten, en toch daarvan zeer verschillend in de eerste plaats door de afmetingen: de Nph. II (hypopus) meet 320 μ , is dus een reus! Ik ken geen enkele *Anoetus*-hypopus met zulke afmeting! — In vorm gelijkt deze op *Anoetus feroniarum* DUF., doch deze is $\frac{1}{8}$ Ligne = $\frac{2116.6}{8}$ μ = 264.5 μ . — Het hypostoom steekt voor de helft voorbij den voorrand van het prosoma. Achter het lepelvormig kleefhaar van poot I en achter het bijna borstelvormig kleefhaar van poot II een omgekeerd lang-eivormig haar. Sternum en epimera II bereiken epimera III niet. Deze vormen samen een \curvearrowright met een mediane kleine konkaviteit. De buitenste zuignappen van de tweede rij en de achterste hebben een halfcirkelvormig kuiltje. — Eiland Terschelling; Aug. 1912; Dr. MAC GILLAVRY. *Faunae nova species.*

Anoetus campanula nov. sp.

Verwant aan *banjuwangicus* OUDMS., enz., daar de kleefharen aan pooten I en II verschillend zijn; doch terstond daarvan te onderscheiden, daar kleefhaar aan poot I niet lepelvormig, maar klokvormig is. — Nympha II (hypopus) 211 μ lang, 140 μ breed, achter een weinig konkaf, vandaar een weinig peervormig. Het kussenvormige gnathosoma steekt menisk-vormig voorbij den voorrand van het prosoma; het hypostoom voor $\frac{2}{3}$ weer voorbij diens rand; de zuignaplaat steekt met haar achterrand voorbij dien van het opisthosoma. Sternum lang, doch vrij. Epimera II bereiken epimera III, doch deze bereiken elkaar niet. Naast de twee voorste zuignappen bevinden zich onder de zuignaplaat twee ronde zuignapvormige chitinisaties, zoodat er bij zorgvuldige instelling van den mikroskoop schijnbaar

tien zuignappen zijn. Het korte eindhaartje van poot III eindigt in een knopje. — Banjoewangi, O.-Java; 1911; Dr. MAC GILLAVRY.

Anoetus lanceocrinus nov. sp.

Verwant aan *A. phyllotrichus* BERL., *trichophorus* OUDMS. en *ensifer* OUDMS. — Hypopus (*Deutonympha*) onderscheidt zich van genoemde door slechts 6 stijve, sabelvormige haren op den rug, en door den bijna cirkelronden voorrand van het prosoma; heeft met *ensifer* gemeen: de groote poriën op den rug. Kleefharen aan pooten I en II paletvormig. Lengte 162 μ , breedte 116 μ . — Wijk aan Zee, Juli 1911. Dr. MAC GILLAVRY; Faunae nova species.

Anoetus polypori nov. sp.

Verwant aan *banjuwangicus* OUDMS., enz. — *Deutonympha* (*hypopus*); 200 μ lang; 140 μ breed; zeer breed ovaal. Onderscheidt zich van de overige soorten doordat het sternum even voorbij de epimera III reikt, die met elkaar vergroeid zijn. Het ventrum begint even vóór epimera IV en bereikt een punt, dat juist tusschen de vereeniging van epimera IV en den voorrand der genitaalopening ligt. — Merkwaardig is ook, dat de voorste twee zuignappen der zuignaplaat op korte dikke stelen staan en zoowel naar voren als naar achteren gericht kunnen worden, evenals de teleskoop- of kanonvormige van *discrepans* OUDMS. en *cirratus* OUDMS.

Op *Polyporus*, Oosterbeek, Juli 1911, Dr. D. MAC GILLAVRY; op *Eugamasus cornutus*, Amsterdam, Sept. 1900, OUDEMANS; op *Forficula auricularia*, Arnhem, 13 Aug. 1900, OUDEMANS, Weimar, Juli 1912, Graf G. H. VITZTUM. Faunae nova species.

Anoetus polaki nov. sp.

Verwant aan bovengenoemde soorten. --- *Deutonympha* (*hypopus*). Lengte 153 μ , breedte hoogstens 111 μ . Prosoma vóór spits, bijna driehoekig; opisthosoma voor nauwelijks konvex, overigens breed-ovaal, voor de zuignap-

plaat zijdelings nauwelijks ingedeukt, zoodat het dier toch altijd min of meer peervormig lijkt. Geelgrijs, pooten rose. Het hypostoom meer dan driemaal langer dan breed en toch niet voor het prosoma zichtbaar. Sternum reikt voorbij de vergroecide epimera III. Ventrum evenver vóór als achter de vergroecide epimera IV. Sternum en ventrum zijn verbonden door een nauwelijks zichtbaar rondje, dat kleiner is dan een der coxaalnappen. — Twintig exemplaren op *Spirostreptus* sp. (Myriopode), Duitsch Oost Afrika, R. POLAK, 3 Juni 1912. De exemplaren werden door den heer POLAK levend buit gemaakt aan een levend exemplaar van *Spirostreptus* in het Insectarium van Natura Artis Magistra te Amsterdam.

Lipstorpia brevimana nov. sp.

Deutonympha (*hypopus*). Zij onderscheidt zich van *L. mixta* OUDMS. en *L. crassipes* OUDMS (olim *Anoetus crassipes*) door hare bijna onzichtbare haartjes. Verder is de rugzijde uiterst fijn overlans gestreept, en tòch spiegelglad te noemen. Het heele dier gelijkt nog het meest op den hypopusvorm van *Rhizoglyphus agilis* MICH. (zie MICHAEL, Brit. Tyr. v. 2, t. 32, f. 5). Onder den achterrand der zuignaplaat bevindt zich eene chitinisatie, die wij terugvinden bij *Hericia robini* MICH. (zie l. c. v. 2. t. 23, f. 6; t. 24, f. 3). En tòch is het een *Anoetide*, hetgeen door den bouw der achterpooten en door de bewapening der voorpooten veraden wordt.

Lengte 155 μ , breedte 111 μ . Vorm volkomen elliptisch. Kleur lichtgeelbruin, pooten lichtkarmijn. Haartjes slechts met immersie waarneembaar. Kleefhaartje aan poot I zeer lang gesteeld, rond, klein, dus speldvormig. Kleefhaartje aan poot II smal lancetvormig. Sternum en epimera II vrij. De voorste 2 der 8 zuignappen der zuignaplaat zijn opvallend klein. — In een broeibak, Sittard, Mei 1912. F. HESELHAUS.
F a u n a e n o v a s p e c i e s.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.